

ДОСВІД МИТНО-ТАРИФНОГО МЕХАНІЗМУ ЄС В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Литвинова Євгенія Василівна
аспірантка кафедри фінансів
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)
ORCID: 0000-0001-5858-1686
e@people2people.com.ua

У статті розглянуто міжнародний досвід митно-тарифного механізму в ЄС в умовах сталого розвитку. Проаналізовано юридичний аспект та проведено експеримент, на основі якого практично доведено, що можливе відстрочення платежу за ПДВ за використання режиму транзиту 4200 у Європейському Союзі. Процедура 4200 дає можливість імпорту товару з третіх країн на територію однієї з країн ЄС із подальшою його доставкою в іншу країну Євросоюзу з використанням скасування зобов'язання оплати податку на додану вартість під час митного оформлення. Це безпосередньо впливає на можливість зменшити витрати на закупівлю товару для покупців та отримати відстрочку сплати ПДВ, що позитивно впливає на можливість бізнесу розвиватися, а також бути більш конкурентним на іноземних ринках та у сусідніх державах. Як наслідок, це позитивно впливає на забезпечення цілей сталого розвитку, а саме: подолання бідності, подолання голоду, гідна праця та економічне зростання і партнерство заради стійкого розвитку. Досвід застосування митно-тарифного механізму ЄС у контексті сталого розвитку має велике значення для впровадження в Україні в період європейської інтеграції. Зарубіжний досвід митно-тарифного механізму може стати одним з основних інструментів удосконалення митної системи України. Переваги, які мають європейські компанії на момент допуску товарів в обіг, сприяють більш плавному готівковому та товарообігу. Чіткіші процедури для тих, хто купує товари з метою перепродажу, дають змогу торговим компаніям уникати сплати ПДВ під час перепродажу товарів, зберігаючи низьку вартість перепродажу товарів, не сплачуючи ПДВ, яке сьогодні є значним в Україні і становить 20%. В Україні всі посередники зобов'язані платити ПДВ і не мають таких переваг, тому рідше розвиваються торгові компанії, які не мають достатньої сили для перепродажу товарів із максимальним збереженням ціни. Додаткові можливості для розвитку бізнесу показують нам, як можливість несплати ПДВ дає перевагу у формуванні посередницького сектору бізнесу. Усі 17 Цілей сталого розвитку можна досягти, надавши бізнесу більше можливостей для збільшення прибутку.

Ключові слова: митно-тарифний механізм, митні тарифи, мито, сталий розвиток, ПДВ.

DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2021.2.3>

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сприяння виконанню Цілей сталого розвитку ще з 2015 р. є одним з основних напрямів для керівництва різних країн світу. Кожна з країн визначає свої власні стратегії економічного розвитку в розрізі досягнення 17 цілей, а саме боротьби з бідністю, захисту планети та миру і процвітання для всіх людей у світі, для виконання досягнутих домовленостей між керівниками різних країн. 17 Цілей сталого розвитку містять 169 завдань, які були проголошені в 2018 р. та мають забезпечувати врівноваженість трьох вимірів: економічного, соціального та екологічного. У 2018 р. був також опублікований Посібник для досягнення Цілей сталого розвитку у сфері бізнесу [1], щоб бізнес і міг сприяти їх виконанню, але чи рівні можливості у бізнесів різних країн світу, чи рівні умови для сталого розвитку підприємств, чи різні законодавчі можливості для розвитку всіх сфер бізнесу та податки, чи однакові митно-тарифні механізми та який вплив чинить на розвиток бізнесу в Україні порівняно з ЄС. За даними ООН, бізнес є важливим партнером для досягнення Цілей сталого розвитку. Одним із ключових чинників для бізнесу є рівні можливості для бізнесу в різних країнах, щоб показувати однакові або приблизно однакові результати за рейтинговими таблицями досягнень сталого розвитку. На кінець 2021 р. важливим завданням

є ідентифікація сфер, у яких позитивний вплив можна примножити; одним із напрямів, за яким це є можливим, є митно-тарифний механізм, і ми розглянули досвід митно-тарифного механізму ЄС в умовах сталого розвитку для порівняння з досвідом України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питання сталого розвитку займається велика кількість науковців, зокрема І.П. Адаменко, З.С. Варналій, Е.С. Абдулаєва [2], які показують важливість та вплив виконання Цілей сталого розвитку на різні соціальні, економічні та екологічні аспекти держави. О.Ю. Бобровська, Т.А. Крушельницька, Л.Л. Прокопенко досліджували сталий розвиток територій, виклики та можливості [3]. Л.Р. Прус досліджувала менеджмент митної справи [4]; І. Демченко звернув увагу на важливий аспект активізації зовнішньоекономічної діяльності для досягнення цілей сталого розвитку [5]; О.Є. Кузьміна, О.Г. Мельник та Н.І. Горбаль розглядали у монографії питання можливості підвищення конкурентоспроможності економіки [6].

Формування цілей статті. Метою дослідження є компаративний аналіз законодавчого регулювання митно-тарифного регулювання в Україні та ЄС в умовах сталого розвитку та виокремлення міжнародного досвіду, який допоможе Україні у більш швидкому досягненні Цілей сталого розвитку.

Результати дослідження. Україна на кінець 2021 р. стоїть на шляху євроінтеграційних процесів та дивиться на міжнародний досвід, передусім Європейського Союзу, для гармонізації законодавства. Митно-тарифний механізм є одним з основних механізмів, які впливають на зовнішньоекономічну діяльність, як експорт, так і імпорт. Ефективне функціонування цієї системи є основою сталого розвитку будь-якої держави, оскільки митно-тарифний механізм виконує функції національної безпеки, соціально економічного розвитку як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках, а також забезпечення надходжень до державних бюджетів своїх країн. Порівнюємо митно-тарифний механізм України та ЄС, але для цього звернемо увагу саме на митно-тарифне регулювання України та ЄС.

Порівнювати законодавство будемо на основі експерименту: можливості імпорту до України та до ЄС продукції з відстроченням по оплаті податків та ПДВ. Розглянуто можливість відстрочення оплати податків під час імпорту продукції у країни ЄС: Польщу, Словаччину та Україну.

Під час проведення експерименту з імпорту до України кондитерських виробів було доведено, що неможливо отримати відстрочення зі сплати ПДВ та мита в Україні, тому що сплата податків відбувається під час розмитнення вантажу. Для пришвидшення розмитнення потрібна сума перераховується до Держказначейства

(отримувач: Державна митна служба України) на єдиний рахунок Державної митної служби як передоплата.

У найближчі роки за допомогою NCTS зможуть бути запроваджені спеціальні транзитні спрощення (загальна фінансова гарантія, звільнення від гарантії, авторизований вантажовідправник/вантажодержувач, самостійне накладання пломб). Це допоможе використовувати можливість відстрочення зі сплати податків згідно з Порядком забезпечення сплати митного боргу в режимі спільного транзиту [7]. Це допоможе запровадити прості та рівні умови для фінансових гарантів, а також новий продукт на ринку фінансових послуг – загальну фінансову гарантію. Та чи зрівняє це можливості, які мають сьогодні Словаччина і Польща у питанні митно-тарифного механізму, та можливості України?

Давайте порівняємо різні митно-тарифні механізми ЄС за їх ефективністю та можливістю впливати на сталий розвиток. Порівняємо два режими: 4000 – прямий імпорт, та 4200 – непрямий імпорт у ЄС, щоб детально вивчити європейський досвід.

Давайте порівняємо переваги для держави і для бізнесу за кожною із цих схем як в Україні, так і за режимами 4200 та 4000 у Європейському Союзі.

Як ми бачимо з табл. 3 держава отримує переваги у будь-якому разі, що не можемо сказати про імпортера і покупця товару на внутрішньому ринку.

Таблиця 1 – Порівняння імпорту до України та імпорту до ЄС (Польща, Словаччина) у розрізі отримання відтермінування сплати ПДВ та мит

Імпорт до України	Імпорт до Польщі, Словаччини
Експеримент – імпорт кондитерської продукції до країни з метою аналізу термінів відтермінування сплати мита та ПДВ	
Можна ввозити продукцію, але податки повинні бути сплачені як передоплата до Держказначейства (отримувач: Державна митна служба України) на єдиний рахунок державної митної служби	Можна ввозити продукцію, але можливе відтермінування платежів, а саме на 10 днів, використовуючи фінансове забезпечення (частіше за все митного брокера)
Відтермінування 0 днів – передоплата	Відтермінування 10 днів

Джерело: авторська розробка

Таблиця 2 – Порівняння переваг режиму 4000 – прямий імпорт, та 4200 – непрямий імпорт у ЄС

4000 – прямий імпорт	4200 – непрямий імпорт
Експеримент – імпорт кондитерської продукції до ЄС за режимом 4000 та 4200, порівняння переваг для європейського імпортера. Режим 4000 – прямий імпорт до Словаччини. Режим 4200 – непрямий імпорт до Польщі через Словаччину.	
Можна ввозити продукцію, але за імпорту на протязі 10 днів від дати отримання рахунку потрібно буде сплатити податки (мито та ПДВ), можемо констатувати те, що сплачується і мито, і ПДВ	Можна ввозити продукцію, але у разі розмитнення у Словаччині за імпорту сплачується мито і не сплачується ПДВ. ПДВ сплачується вже після реалізації продукції у Польщі
ПДВ + мито сплачується протягом 10 днів від дня розмитнення	ПДВ сплачується після реалізації + мито сплачується протягом 10 днів від дня розмитнення

Джерело: авторська розробка

Таблиця 3 – Порівняння переваг для держави і для бізнесу за режимами 4000 та 4200 у ЄС та за режимом прямого імпорту в Україні

Сторона отримання переваг	Прямий імпорт в Україні	Прямий імпорт в ЄС – режим 4000	Непрямий імпорт в ЄС – режим 4200
Держава	+	+	+
Імпортер	-	+	+
Покупець товару на внутрішньому ринку	-	-	+

Джерело: авторська розробка

Таблиця 4 – Вплив митно-тарифних механізмів на сталий розвиток країн

Вплив на сталий розвиток	Прямий імпорт в Україну	Прямий імпорт в ЄС – режим 4000	Непрямий імпорт в ЄС – режим 4200
Позитивний/негативний вплив	- негативний	-/+ позитивно/негативний	+позитивний

Джерело: авторська розробка

За більш детального розгляду ми бачимо, що під час прямого імпорту до України:

- держава отримує податки одразу;
- імпортер сплачує податки одразу і не отримує можливість відстрочення платежу;
- покупець товару на внутрішньому ринку купує товар, сплачуючи ПДВ одразу у вартості товару.

Під час прямого імпорту в ЄС за режимом 4000 можемо бачити, що:

- держава отримує податки протягом 10 днів із дати розмитнення;
- імпортер сплачує податки протягом 10 днів із дати розмитнення;
- покупець товару на внутрішньому ринку купує товар, сплачуючи ПДВ одразу у вартості товару.

Під час непрямиго імпорту в ЄС за режимом 4200 можемо бачити, що:

- держава отримує мито протягом 10 днів із дати розмитнення, а ПДВ сплачується після реалізації у країні призначення (у даному разі Польщі);
- імпортер сплачує лише мито, а ПДВ сплачується після реалізації вже у Польщі;
- покупець товару сплачує ПДВ після реалізації товару на внутрішньому ринку.

Проведений експеримент та аналіз законодавства дають змогу стверджувати, що більш за все сприяє сталому розвитку режим 4200, який дає можливість пере-

продавати товар із меншою націнкою через відсутність необхідності сплачувати ПДВ як передоплату під час розмитнення, а тому це позитивно впливає на можливість ведення бізнесу та роботу компанії посередників на ринку Словаччини. А також дає можливість Польським компаніям продавати товари на внутрішньому ринку, не заморожуючи кошти у ПДВ, тим самим збільшуючи оборотні кошти підприємства через сплату податку на додану вартість під час реалізації продукції.

Висновки. Згідно з ч. 1 ст. 8 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [8], Україна самостійно формує систему та структуру державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на її території, а тому може запровадити схожий механізм на 4200 – непрямий імпорт у ЄС для сплати ПДВ за товар лише після його реалізації з відстроченням платежів як для імпортерів, так і для тих, хто реалізує товари на внутрішньому ринку України, що дасть змогу збільшити оборотні кошти підприємств та вплинути на можливість бізнесу розвиватися більш ефективно. Збільшення оборотних коштів підприємства може вплинути на сталий розвиток України у розрізі досягнення Цілей сталого розвитку: подолання бідності, подолання голоду (розвиток бізнесу та створення нових робочих місць за рахунок збільшення оборотних коштів підприємств), гідна праця та економічне зростання, й основне – це партнерство заради стійкого розвитку, а саме партнерство держави і бізнесу.

Список використаної літератури:

1. Посібник для досягнення цілей сталого розвитку у сфері бізнесу. URL: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/SDG-compass-for-business-action-on-the-SDGs.html.
2. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції, 14 квітня 2021 р. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 376 с.
3. Сталий розвиток територій: виклики та можливості : монографія / О.Ю. Бобровська, Т.А. Крушельницька, Л.Л. Прокопенко та ін. ; за заг. ред. О.Ю. Бобровської. МТЇ, Таллінн, Естонія, 2021. 234 с.
4. Прус Л.Р. Менеджмент митної справи: збереження міжнародних ланцюгів постачань та реалізація митної політики щодо протидії кризі COVID-19. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2021. № 8(1). С. 130–143.
5. Демченко І. Активізація зовнішньоекономічної діяльності як інструмент забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42954/1/%D0%94%D0%B5%D0%BC%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>.
6. Підвищення конкурентоспроможності ЄС: циркулярна економіка : монографія / за ред. О.С. Кузьміна, О.Г. Мельник, Н.І. Горбаль. Львів : Міські інформаційні системи, 2021. 190 с.
7. Порядок забезпечення сплати митного боргу в режимі спільного транзиту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0648-21#Text>.
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

References:

1. Posibnik dlya dosyagnennya tsilei stalogo rozvitku v sferi biznesu. Available at: https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/SDG-compass-for-business-action-on-the-SDGs.html.
2. Finansovi instrumenti stalogo rozvitku ekonomiki : materialy III mizhnarodnoi naukovo-praktichnoi konferencii (14 kvitnya 2021 r.). Chernivci : Cherniveckij nac. un-t, 2021. 376 p. (in Ukrainian)
3. Sustainable development of territories: challenges and opportunities: monograph / Bobrovska O.Yu., Krushelnytska T.A., Prokopenko L.L. [etc.]; ed. by O.Yu. Bobrovska. Published by International Center for Research, Education and Training. MTÜ. Tallinn, Estonia, 2021. 234 p. (in Ukrainian)

4. Prus L.R. (2021) Menedzhment mitnoi spravi: zberezheniya mizhnarodnih lancyugiv postachan ta realizaciya mitnoi politiki shchodo protidii krizi COVID-19 [Customs Management: International Supply Chains Maintenance and Implementation of a Customs Policy to Counter the COVID-19 Crisis]. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*. № 8(1), pp. 130–143. (in Ukrainian)

5. Demchenko I. Aktivizaciya zovnishnoekonomichnoi diyalnosti yak instrument zabezpechennya stalogo rozvitku agrarnogo sektoru ekonomiki [Activation of economic activity as a tool for securing the development of the agricultural sector of the economy]. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42954/1/%D0%94%D0%B5%D0%BC%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>.

6. Pidvishchennya konkurentospromozhnosti ES: tsirkulyarna ekonomika: monografiya / za red. O.E. Kuzmina, O.G. Melnik, N.I. Gorbal. Lviv: Miski informacijni sistemi, 2021. 190 p. (in Ukrainian)

7. Poryadok zabezpechennya splati mitnogo borgu v rezhimi spilnogo tranzitu. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0648-21#Text>.

8. Zakon Ukraini «Pro zovnishnoekonomichnu diyalnist». Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.

Ievgeniia Lytvynova, Postgraduate student of the Department of Finance, Kyiv National Taras Shevchenko University (Kyiv, Ukraine)

EXPERIENCE OF EU CUSTOMS TARIFF MECHANISM IN CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article discusses the international experience of the customs tariff mechanism in the EU in the context of sustainable development. The legal aspect was analyzed, and an experiment was carried out, based on which it was practically proved that it is possible to defer payment of VAT while using the 4200-transit regime in the European Union. Procedure 4200 allows the import of goods from third countries into the territory of one of the EU countries with their subsequent delivery to another EU country using the cancellation of the obligation to pay value added tax during customs clearance. This directly affects the ability to reduce the cost of purchasing goods for buyers and get a deferred VAT payment, which has a positive effect on the ability of a business to develop, as well as to be more competitive in foreign markets and in neighboring countries. Therefore, it has a positive effect on the achievement of sustainable development goals: overcoming poverty, overcoming hunger, decent work and economic growth, and partnership for sustainable development. The experience of the EU customs tariff mechanism in the context of sustainable development is of great importance for implementation in Ukraine during the period of European integration. Foreign experience of the customs tariff mechanism can become one of the main tools for the improvement of the customs system of Ukraine. The advantages that European companies have at the time of admission of goods into circulation contributes to a smoother cash and commodity turnover. Clearer procedures for those who buy goods with purpose of resale allows trading companies to avoid paying VAT on the resale of goods, being able to maintain a low resale value of the goods, and without having significant VAT payments. In Ukraine, all intermediaries are obliged to pay VAT and do not have such advantages, therefore, they are less likely to develop trading companies. Additional opportunities for business development show us how the possibility of non-payment of VAT gives an advantage in the formation of an intermediary business sector. All 17 Sustainable Development Goals can be met by presenting more earning opportunities to the business.

Key words: customs tariff mechanism, customs tariffs, duties, sustainable development, VAT.

Дата надходження до редакції: 10.06.2021 р.